

„Lidušky“ a další paradigmatata

Bc. Jiří Stárek,
ředitel ZUŠ Hostivař,
předseda AZUŠ ČR HMP

Často přemýšlím, čím to je, že i po více jak dvaceti letech od sametové revoluce je stále v různých médiích (ale i od rodičů a někde kupodivu i od zřizovatelů) slyšet, že děti chodí do „lidušky“. Vím, že zlovyku se nelze zbavit tím, že ho vyhodíme z okna, že je třeba ho trpělivě vyprovodit po schodech. Po čtvrt století to ale stále trochu překvapuje.

Na každém setkání s novými rodiči vždy trpělivě vysvětluji, že jsme škola a ne jakási „volnočasová aktivita“. Že zde, podobně jako na základní škole, děti navštěvují vyučovací předměty – pouze jsou tyto předměty převážně umělecky zaměřené. Je to podobné jako např. na průmyslové škole, kde je většina předmětů orientována na stavitelství, strojírenství, technická zařízení budov, geologii apod., a nikdy jsem neslyšel, že by tam rodič licitoval s požadavkem, aby mohlo jeho dítě určitý předmět vynechat, protože má ještě „další kroužky“. Nevzniká ale problém ve skutečnosti tak, že u nás jsou rodiče v této „dražbě“ předmětů v mnohých případech úspěšnější?

Podoba a nastavení starých (v současnosti ovšem stále platných) rigidních osnov a učebních plánů se skutečně často míjely s realitou a v zájmu zachování si žáka (i zdravého rozumu) bylo třeba hledat „nestandardní řešení“. Současná variabilita v možnosti nastavení si struktury předmětů, jejich obsahů, hodinových dotací i rozdělení do jednotlivých ročníků, při vědomí, že „způsob, formu realizace, zařazení do ročníku a hodinovou dotaci si určuje škola“ (citace RVP ZUV), ale již žádné politikum „nestandardních řešení“ nepotřebuje.

Často lze také slyšet argument, že žáci, kteří chodí do ZUŠ, školu navštěvují dobrovolně a svobodně, nikdo je k tomu nenutí a navštěvují ji ve svém volném čase. Jsou to tedy volnočasové aktivity.

V současné době existuje v České republice pouze jediná oblast vzdělání, kterou stát požaduje ze zákona jako povinnou. Jde o tzv. „povinnou školní docházku“, kterou

upravuje školský zákon v § 36. Z toho vyplývá povinnost zákonných zástupců dětí příslušného věku do školy posílat a povinnost státních orgánů a orgánů samosprávy zajistit pro ně fungující školská zařízení.

Je tedy zcela jasné, že **vyjma povinné školní docházky jsou všechny ostatní typy škol (střední i vysoké) zcela dobrovolné**, žáci a studenti do nich chodí ze zájmu, svobodně, ve „svém volném čase“. Přesto jsem ale nikdy (na rozdíl od ZUŠ) neslyšel, že by byla nějaká např. střední průmyslová škola pokládána za „volnočasovou aktivitu“.

Je to zkrátka zvyk a ten je leckdy věcí velmi zlou, jak říká G. Ch. Lichtenberg, německý osvícenecký fyzik, astronom a matematik (zemřel 6 let před zavedením povinné školní docházky): „Zvyk má takovou moc, že často způsobí, že se bezpráví začne považovat za právo a blud za pravdu“.

Tyto „zvykovosti“ lze ale pozorovat i jinde, ve vlastních řadách. Například při letmém pohledu na internetové stránky mnohých ZUŠ. I když *terminus technicus* „úplata za vzdělávání“ není příliš vábný a navíc je nepřesný a nevystihuje funkční podstatu a účel finančního příspěvku na provoz, uvádí jej vyhláška o ZUŠ i školský zákon. A na našich stránkách se to jen hemží výrazem „školné“. To je také *terminus technicus*, ale pro něco zcela jiného, něco, co bychom si v ZUŠ určitě nepřáli (a nepřáli bychom to ani rodičům, se kterými se často argumentuje, že oni by jinému výrazu nerozuměli). Jedno anglické přísloví říká: „zvyk nás smiřuje se vším“. Třeba budeme tak dlouho příslušné odkazy na našich stránkách takto nazývat, až jednou někoho opravdu napadne školné na ZUŠ

zavést. Zbývá mi jen dodat sousloví, které často používá jeden můj kolega učitel (a to nejen směrem k žákům): „jen blbněte...“.

Stejně je to i s jistým „obyčejem“ označování učitelů na ZUŠ nejrozličnějšími profesemi z prostředí významných koncertních sálů a v nich vystupujících interpretů – profesionálů. Chci věřit, že je to také pouhý zvyk a ne výraz nějaké profesní neukojenosti či důkaz nezahojených pocitů méněcennosti. Pak se dočítáme z tištěných programů žákovských vystoupení, že účinkují sbormistryně, dirigenti, taneční představení dělá choreografka a po učitelích ani

vidu ani slechu. Člověk má až pocit, že ta instituce, co má na starost výchovu a vzdělávání v oblasti umění, je ve skutečnosti nějaká renomovaná umělecká agentura.

Zvyk prostě není žádná železná košile. Je to otázka obyčejného zpoždění v myšlení. Říká se: „**Zasij myšlenku a sklidiš čin. Zasij čin a sklidiš zvyk. Zasij zvyk a sklidiš charakter. Zasij charakter a sklidiš osud**“.

A nic jiného než vlastní osud ZUŠky nečeká. Budeme si za něj moci sami.